

או דלמא מניסוך המים גמר לה. ואם כן, נלמד כך: מה במצות ניסוך המים ממלאים את הכלי שבו מביאים את המים לנסך על המזבח במים מאורתא [מהערב, מליל יום טוב ראשון] (57), דאמר מר: "ומנחתם ונסכיהם" אפילו בלילה (58), אף הזכרה של גשמים מתחילין כבר מאורתא [מתפילת הערב] (59)?

ועתה מבאר הגמרא, מאי נפקא מינה [לאיזה ענין יש חילוק] אם למדים מלולב או מניסוך המים (55).

אם מלולב גמר לה, אם כן, נוסף ונדמה את הזכרת הגשמים ללולב, ונאמר: מה לולב מצות נטילתו רק ביום, ולא בלילה (56), אף הזכרה של גשמים תהיה דווקא ביום, ואין מתחילין להזכיר את הגשמים כבר בליל החג.

המשנה למלך, שמהתוספות כאן משמע, שאף לכתחילה יכול לנסך בלילה. ומהירושלמי במסכת סוכה [פרק ד' הלכה ח'] משמע שרק בדיעבד כשר.

ויש ראשונים [המאירי ועוד] שכתבו בביאור דברי הגמרא, שאף שאין מנסכים בלילה, ואף אין מקדשים את המים בכלי בלילה, מכל מקום אפשר לקדש את המים בקדושת פה כבר מהלילה.

והתוספות רי"ד כתב: מכל מקום מן הלילה היו מתעסקין בו במילוי המים. והיינו, שהיו מתעסקין בהליכה אל השילוח כדי למלא את המים. אבל המילוי עצמו — היה ביום. ועיין בגבורת ארי ובשפת אמת שהאריכו בזה טובא.

58. כתבו התוספות, שאף שהנסכים צריכים לבוא אחר הקרבת הקרבן, והרי אימורי הקרבן קרבים כל הלילה, ואם כן, מה שלמדים שהניסוך יכול להיות בלילה, היינו בלילה השני של זמן אכילת הקרבן, מכל מקום לעניינינו אנו למדים שניסוך המים יכול להיות בלילה הראשון. עיין שם.

59. תוספות [בד"ה איבעיא להו] כתבו עוד נפקא מינה. שאם למדים מלולב, אם כן סבירא ליה שניסוך המים אינו אלא מיום שני. שאם לא

הזבח, אלא חובת היום הוא. אמנם יש ראשונים שסוברים שהוא כמו שאר נסכים הבאים עם הזבח. וכן כתב כאן בשיטה לבעל הצרורות, שהם נסכים הבאים עם התמיד.

55. עיין בתוספות מה שכתבו בענין זה.

56. כפי שנאמר: "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר". משמע שנטילת ארבעת המינים — דווקא ביום.

57. כפי שמצינו במסכת סוכה [נא ב]. עוד הביא רש"י שיש גירסא בספרים: "דאמר מר: ומנחתם ונסכיהם בלילה". והיינו, שמקריבין הקרבנות ביום, ויכולים להביא המנחות והנסכים בלילה, אף האי, ניסוך המים נמי, יכול לנסך בלילה.

ובתוספות כתבו, שאף שמצינו במסכת יומא [כו ב] שאין מנסכין מים אלא בתמיד של שחר, ואם כן, הרי לא הוי ניסוך המים בלילה, מכל מקום אפשר לומר שהיינו שאינו חייב לנסך אלא בתמיד של שחר. אבל אם רוצה, יכול לנסך את נסכי התמיד בלילה.

ועיין ברמב"ם [הלכות תמידין פרק י' הלכה ז'] שכתב, שאם הקדים את ניסוך המים להקרבת הזבח, אפילו אם ניסכן בלילה — יצא. ומשמע מדבריו, דהיינו דווקא בדיעבד. והביא שם